

34. Teurastamo¹⁾

Teurastamolautakunta

Lautakunnan kokoonpano ja kokoukset. Kaupunginvaltuuston valitsemana puheenjohtajana oli v. 1960 isänn. Juho Mehto sekä jäsenenä tarkast. Severi Koskinen, asent. Väinö Saarela, agr. Jorma Koskivaara, varat. Erkki Hara, teurast. Yrjö Pajula, eläinlääket. tri Walter Ehrström, maat. ja metsät. kand. Göran Engström ja joht. Kaarle Sorkio. Kaupunginhallituksen edustajana oli varat. Kaj Östenson. Lautakunnan varapuheenjohtajana toimi agr. Koskivaara sekä sihteerinä varat. Holger Quick.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 14 kertaa; sen käsittelemien asioiden pykäläluku oli 289. Lähetettyjä kirjeitä oli 129.

Lautakunnan tärkeimmistä lopullisista päätöksistä mainittakoon mm.: teurastamon hankintojen raha-arvon ylärajan määrääminen (29. 1. 15 §); vihannestukutorin kahvikioskin pito-oikeuden vuokraaminen Teurastamon Ravintola Oy:lle (29. 1. 33 §); työnantajain edustajien valitseminen tuotantokomiteaan v:ksi 1960—61 (29. 1. 36 §); teurastamon jäähdytyskammioiden muutostöiden piirustusten hyväksyminen (29. 2. 60 §); teurastamon talousarvioehdotuksen hyväksyminen v:ksi 1961 (27. 5. 130 §); teurastamon v:n 1959 toimintakertomuksen hyväksyminen (10. 6. 141 §); ratkaisuvallan siirtämistoimikunnan laatiman ehdotuksen hyväksyminen teurastamolautakunnan ohjesäännöksi sekä teurastamolaitoksen johtosäännöksi (2. 9. 182 §) ja teurastamon eräiden vuokrien korottaminen (21. 10. 214—240 §).

Esitykset. Lautakunnan kaupunginhallitukselle tekemistä esityksistä mainittakoon mm. seuraavat, jotka koskivat: teurastamon toimitusjohtajan palkan tarkistamista (29. 2. 59 §); jäsenen valitsemista Suomen Kunnallisten Teurastamoiden Yhdistyksen vuosikokoukseen (22. 4. 97 §); teurastamon kahden hihnankuljettimen myymistä (22. 4. 100 §); kaupungin mautiloilla olevien eläinten teurastamista kaupungin teurastamossa (10. 6. 143 §, 25. 11. 254 §); esijäähdyttämön rakentamisen siirtämistä toistaiseksi (19. 8. 165 §); apulaisjohtajan käytössä olleen virka-asunnon pysyttämistä edelleen toim.joht. Björn-Ole Engdahlin virka-asuntona (19. 8. 170 §); käyttövarojen varaamista v:n 1961 talousarvioon (19. 8. 174 §); jään valmistuksen uusimista teurastamolla (30. 9. 201 §); teurastamon yleissuunnitelman uudelleen laatimista (25. 11. 253 §); teurastamon v:n 1962—1966 sijoitussuunnitelmaa (25. 11.

¹⁾ Kertomukseen liittyvät tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja teurastamon kertomuksen eripaino ksessa.

255 §); teurastuspalkkioihin lisättäviä yleismenoja (25. 11. 256 §); teurastamolautakunnan sihteerin tehtävien hoitamista (16. 12. 269 §); kaupungin edustajan osallistumista Suomen Kylmäteknillis-taloudellisen yhdistyksen kokouksiin (16. 12. 274 §) sekä teurastamolaitoksen toimiston tiliasioiden järjestämistä (16. 12. 276 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annettiin mm. seuraavat lausunnot, jotka koskivat: Tuottajain Lihakeskuskunnan anomusta saada vuokrata 1 960 m²:n suuruinen tontti korttelista n:o 272 Vanhan Talvitien varrelta (29. 1. 34 §); johtaja Kaarle Sorkion ym. anomusta teollisuustontin vuokraamisesta korttelista n:o 272 (18. 3. 80 §); Agroksen alueella olevien kaupungin omistamien rakennusten poistamista kiinteistöluettelosta (22. 4. 106 §); Osuusliike Elannon ja Kesko Oy:n anomuksia alueiden vuokraamisesta Agroksen alueelta (27. 5. 122 §); kiinteän omaisuuden tarkastajien lausuntoa (10. 6. 143 §); ent. käyttöins. Lauri Lindqvistin eläkeanomusta (10. 6. 144 §); kaupungin vuositilintarkastajien kertomusta v:lta 1959 (19. 8. 167 §); kalasataman suunnittelutöiden kiirehtimistä (19. 8. 171 §); kalasataman alueen vuokran tarkistusta v:sta 1961 alkaen (30. 9. 203 §); teurastus palkkioiden korottamista (21. 10. 213 §) sekä Suomen Hiilihappoteollisuus Oy:n vuokran tarkistusta (16. 12. 273 §).

Vihannestukkukeskus oli toiminut v:sta 1958 alkaen Helsingin kaupungin teurastamon alueella, jossa sille oli varattu n. 11 000 m²:n suuruinen torialue. Torilla oli numeroituja myyntipaikkoja yhteensä 400 kpl, joista n. 300 paikkaa vuosittain oli sesonkiaikana, 1. 4.—15. 10., vuokrattu eri suuruisiksi ajoiksi kuukausivuokraa vastaan. Paikkojen kuukausivuokrat olivat: kuorma-autot 4 000 mk ja muut ajoneuvot 3 000 mk, päiväpaikkojen vuokrat 400 mk. Korimyyjiä varten oli varattu kaksi penkkiriviä. Myyntiaika torilla oli klo 7—11. Vihannestukkukeskuksen järjestysmääräykset kaupunginhallitus hyväksyi 13. 3. 1958 (909 §).

Vihannestukkukeskuksen neuvottelukuntaan kuuluivat kertomusvuonna teurastamolautakunnan valitsemina teurastamon toim.joht. Engdahl puheenjohtajana sekä jäseninä puutarhurit Väinö Liemola ja Hilmar Sjölund myyntiasiakkaiden edustajina sekä osastopäällikkö Armas Aalto ja kauppias Ragnar Nyberg tukkuostajien edustajana.

Kalatukkukeskus (kalasatama). Kaupunginhallitus oli 8. 9. asettanut kalatukkukeskuksen suunnittelua varten komitean, jonka jäseninä olivat kertomusvuonna: apul.kaup.joht. Krogius puheenjohtajana sekä toim.joht. Engdahl, johtajat Arvo Vainio, Viljo Putus ja Mikko Luukka sekä kalastaja Paul Forsberg. Komitean sihteerinä toimi apul. kaup. siht. Tauno Lehtinen.

Teurastamo

Henkilökunta. Henkilökunnan lukumäärä kertomusvuoden lopussa oli 92. Näistä oli vakinaisia viranhaltijoita 53, tilapäisiä 4 sekä tuntipalkalla olevaa henkilökuntaa 34. Sopimuspalkalla oli 1 henkilö. Eläkkeelle siirtyi 18. 7. lukien vaakaaja Arvo Nikula ja teurast. Arvo Berghem 1. 2. lukien. Teurastamon käyttöinsinööriin virkaan nimitettiin dipl.ins. Pentti Järvinen 29. 1.; teurastamon konttoripäällikön virkaan siirrettiin 1. 4. lukien sosionomi Bengt Krook; toim.joht. Reijo Turuselle myönnettiin ero 29. 2.; teurastamon toimitusjohtajan virkaan nimitettiin teurastamon apulaisjohtaja Engdahl 1. 7. lukien (29. 7. 153 §); Helsinki-mitali myönnettiin vuoden-

tarkastaja Matti Hyväriselle (18. 3. 74 §); Kaupunkiliiton 25-vuotisansiomerkki teurastaja Arvo Berghem'ille ja Kaupunkiliiton 20-vuotisansiomerkki vaakaaja Arvo Nikulalle (18. 3. 74 §).

Teurastusosastot. Teurastusosastoissa teurastettiin ja tarkastettiin vuoden kuudessa seuraavat määrät eri eläimiä. Vertailun vuoksi julkaistaan myös v:n 1956—1959 luvut.

	1956	1957	1958	1959	1960
Sonneja	5 996	5 927	7 605	6 573	5 109
Lehmiä	17 068	17 732	12 760	9 671	11 400
Hiehoja ja isoja vasikoita	17 428	18 913	15 523	12 794	14 043
Pikkuvasikoita	5 767	5 471	4 094	4 486	5 385
Lampaita ja vuohia	4 353	4 749	3 507	2 700	2 667
Sikoja yli 50 kg	32 372	36 825	33 577	25 439	21 015
Sikoja alle 50 kg	1 896	1 919	2 402	1 940	1 252
Hevosia ja hirviä	1 022	1 325	705	376	566
Yhteensä	85 902	92 861	80 173	63 979	61 437

Edellä luetellut kertomusvuoden ruhot vastasivat keskipainojen mukaan laskettuna 5 193 466 kg lihaa, josta 59.8 % nautakarjan, 0.7 % lampaan, 36.4 % sian ja porsaan sekä 3.1 % hevosen lihaa.

Teurastusten jakautuminen eri kuukausille käy ilmi taulukosta n:o 1. Tarkastuksissa määrättiin erikoiskäsiteltäväksi lehmiä ja sonneja 5, nuorta karjaa 4 ja vasikoita 4, kun taas seuraava määrä hylättiin:

	Hylättyjä koko ruhoja		Hylättyjä ruhonosia		Kaikkiaan kg
	kpl	kg	kpl	kg	
Lehmiä ja sonneja	54	8 804	137	1 577	10 381
Nuorta karjaa	1	85	5	48	133
Vasikoita	22	881	23	81	962
Pikkuvasikoita	23	327	6	8	335
Lampaita	5	51	5	9	60
Sikoja	95	9 786	305	1 739	11 525
Porsaita	1	16	1	4	20
Hevosia	6	1 665	10	70	1 735
Yhteensä	207	21 615	492	3 536	25 151

Sitä paitsi hylättiin kaikkiaan 53 549 kg elimiä, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 78 700 kg.

Teurastusosastoilla teurastetut eläimet oli tuotu kaupunkiin joko maanteitse tai rautateitse, kuten seuraavasta yhdistelmästä lähemmin selviää:

34. Teurastamo

	Maanteitse	Rautateitse	Yhteensä
Naudat	24 526	11 560	36 086
Lampaat ja vuohet	1 623	967	2 590
Siat	21 409	787	22 196
Hevoset	456	109	565
Yhteensä	48 014	13 423	61 437

Karjatallien käyttö. Teurastusosastoilla kertomusvuoden aikana teurastetusta 61 437 eläimestä oli yötä navetoissa 45 339 eläintä eli 73.8 %. Naudoista oli talleissa 27 802 kpl (77.0 %), lampaista 1 994 kpl (77.0 %), hevosista 462 kpl (81.8 %) ja sioista 15 081 kpl (67.9 %).

Suolipesimössä puhdistettiin suolia ja mahoja: nautojen 30 563 kpl, sikojen ja hevosten 22 207, pikkuvärikoiden ja lampaiden 8 076 kpl eli yhteensä 60 846 eläimen suolet ja mahat, kun 50 naudan, 537 sian ja hevosen sekä 4 lampaan suolet hylättiin.

Vuotien tarkastus. Teurastamossa teurastettujen eläinten vuotia tarkastettiin eri kuukausina seuraavat määrät:

	Tarkastettu kpl	Leimattu, kpl			Nylkyvikoja			Luonnonvikoja	
		I lk	II lk	III lk	kpl	%	kpl	kpl	%
Tammikuu	2 409	2 032	377	—	18	0.75	27	332	19.78
Helmikuu	2 472	2 138	334	—	8	0.32	26	300	12.14
Maaliskuu	3 252	2 906	344	2	26	0.80	45	275	8.45
Huhtikuu	3 200	2 920	279	1	29	0.91	30	221	6.90
Toukokuu	2 584	2 340	242	2	43	1.66	21	180	6.96
Kesäkuu	3 373	3 046	323	4	113	3.35	22	192	5.69
Heinäkuu	3 294	3 122	167	5	27	0.82	20	125	3.79
Elokuu	4 147	3 786	361	—	65	1.57	23	273	6.58
Syyskuu	4 407	3 960	446	1	69	1.56	38	340	7.71
Lokakuu	3 931	3 521	409	1	34	0.86	22	354	9.00
Marraskuu	3 188	2 714	474	—	24	0.75	36	414	12.99
Joulukuu	2 081	1 685	395	1	69	3.31	38	340	7.71
Yhteensä	38 338	34 170	4 151	17	525	1.37 ¹⁾	348	3 346	8.73

Lisäksi tarkastettiin seuraava määrä maalaisvuotia:

	Tarkastettu kpl	I lk	Leimattu, kpl		III lk
			II lk		
Tammikuu	187	162	22		3
Helmikuu	147	130	17		—
Maaliskuu	246	207	32		7
Huhtikuu	240	194	38		8
Toukokuu	123	94	19		10
Kesäkuu	197	171	23		3
Heinäkuu	81	64	16		1

¹⁾ Teurastustavasta johtuen 348 uskonnollisten menojen mukaan teurastetun eläimen vuotaa merkitty II luokkaan.

	Tarkastettu kpl	I lk	Leimattu, kpl II lk	III lk
Elokuu	108	96	12	—
Syyskuu	110	82	23	5
Lokakuu	170	147	15	8
Marraskuu	187	158	19	10
Joulukuu	154	129	18	7
Yhteensä	1 950	1 634	254	62

Lihantarkastamossa tarkastettiin 2 533 515 kg lihaa keskipainojen mukaan laskettuna. Tarkastukset kohdistuivat seuraaviin ruholajeihin. Vertailun vuoksi julkaistaan myöskin v:n 1959 vastaavat luvut:

	1959 Ruhoja, kpl	1960 Ruhoja, kpl
Sonneja	291	234
Lehmiä	9 405	7 643
Hiehoja ja isoja vasikoita	14 122	13 658
Pikkuvasikoita	15 200	13 340
Lampaita ja vuohia	5 159	5 333
Sikoja ja porsaita	4 881	4 027
Hevosia	285	333
Yhteensä	49 343	44 568

Tarkastusten johdosta erikoiskäsiteltiin nuorta karjaa 1 kpl, kun taas seuraava määrä ruhoja ja ruhonosia hylättiin:

	Hylättyjä koko ruhoja		Hylättyjä ruhonosia		Kaikkiaan
	kpl	kg	kpl	kg	kg
Lehmiä ja sonneja	164	27 986	135	2 298	30 284
Nuorta karjaa	13	1 309	14	78	1 387
Vasikoita	75	3 008	70	257	3 265
Pikkuvasikoita	212	3 110	39	184	3 294
Lampaita	6	80	1	1	81
Sikoja yli 50 kg	35	3 153	83	456	3 609
Sikoja alle 50 kg	10	232	—	—	232
Hevosia	34	8 980	22	277	9 257
Yhteensä	549	47 858	364	3 551	51 409

Sitäpaitsi hylättiin paloiteltua lihaa 17 kg ja elimiä 26 501 kg, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 77 927 kg. Tarkastusten jakautuminen eri kuukausille ilmenee eripainoksen taulukosta n:o 2.

Tukkumyyntihallin, jäähdyttämöjen ja syväjäädäyttämön sekä eri laitteiden käyttö

Tukkumyyntihallia, jäähdyttämöjä ja syväjäädäyttämöä käytettiin eri kuukausina seuraavasti:

34. Teurastamo

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Tukkumyyntihallissa myytiin:													
Nautoja kpl	4 488	4 251	4 656	3 972	3 374	3 155	2 930	3 118	3 518	4 385	4 087	3 468	45 402
Isoja vasikoita »	3 544	3 961	4 800	5 258	5 319	5 208	4 701	5 914	6 006	5 285	4 756	3 878	58 630
Pikkuvaskoita »	2 028	1 887	3 040	2 982	2 327	1 689	929	1 039	573	818	1 030	917	19 259
Lampaita »	1 013	1 225	1 081	960	801	486	1 856	2 696	2 334	2 787	1 844	1 008	18 091
Sikoja »	3 907	4 244	4 454	3 943	3 305	3 193	3 151	2 987	3 641	4 212	4 390	3 741	45 168
Hevosia »	78	69	66	136	97	143	88	132	163	255	196	135	1 558
Hirviä »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	19	—	46
Poroja »	—	—	—	—	—	—	—	—	8	31	30	—	69
Yhteensä, kpl	15 058	15 637	18 097	17 251	15 223	13 874	13 655	15 886	16 243	17 800	16 352	13 147	188 223
Muuta tavaraa, kg	63 820	61 967	67 235	74 444	61 162	44 814	46 271	48 045	56 054	59 249	62 449	45 119	690 629

Kiloiksi muunnettuina muuttuvat edellä olevat numerot seuraaviksi:

	kg		kg		kg
Tammikuu ...	1 236 887	Toukokuu ...	1 153 226	Syyskuu	1 246 501
Helmikuu	1 245 659	Kesäkuu	1 091 500	Lokakuu	1 442 592
Maaliskuu ...	1 394 015	Heinäkuu ...	1 032 933	Marraskuu ...	1 352 174
Huhtikuu ...	1 327 941	Elokuu	1 120 880	Joulukuu	1 075 130

Koko vuosi 14 719 438

Teurastamossa säilytettiin kertomusvuonna seuraavat määrät:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Jäähdyttämön riippuvien ruhojen osastoilla säilytettiin: ¹⁾													
Nautoja, kpl	8 248	6 095	4 383	4 272	3 953	6 279	3 692	2 706	3 799	7 033	8 131	6 190	64 781
Isoja vasikoita »	2 459	2 373	2 101	2 652	3 973	3 819	3 230	3 939	4 512	3 550	3 178	2 921	38 707
Pikkuvaskoita »	1 363	1 418	2 316	2 617	2 148	1 500	807	1 015	835	639	653	601	15 912
Lampaita »	587	1 091	1 119	746	808	247	1 052	1 477	712	1 337	527	415	10 118
Sikoja »	6 282	5 162	6 441	7 780	4 618	5 527	5 526	4 165	4 060	4 618	5 306	5 923	65 408
Hevosia »	95	74	65	111	81	172	65	212	204	399	151	137	1 766
Yhteensä, kpl	19 034	16 213	16 425	18 178	15 581	17 544	14 372	13 514	14 122	17 576	17 946	16 187	196 692
Muuta tavaraa, kg	6 937	17 732	24 612	20 300	18 225	8 835	8 863	3 010	3 565	13 980	7 005	8 620	141 684

Syväjäädtyttämöön tuotiin säilytettäväksi:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Kalaa	13 512	41 381	67 299	18 550	318 743	343 316	42 853	44 804	32 075	123 574	37 083	60 097	1 143 287
Lihaa	36 513	60 876	201 587	102 941	61 081	97 054	65 097	106 262	72 441	150 923	144 235	300 913	1 399 923
Vihanneksia ja marjoja .	4 066	8 401	20 827	3 899	6 273	7 187	64 130	88 490	138 408	42 008	6 276	6 664	396 629
Voita	—	—	—	—	—	66 782	4 962	2 970	2 160	2 700	2 941	—	82 515
Juustoa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Muuta tavaraa, jääte- lää, munia ym.	3 948	5 303	48 261	18 434	9 246	17 504	12 481	13 302	12 570	17 766	14 042	11 528	184 385
Yhteensä, kg	58 039	115 961	337 974	143 824	395 343	531 843	189 523	255 828	257 654	336 971	204 577	379 202	3 206 739

¹⁾ Luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua ruho- ja kilomäärää.

Teurastamon juoksuratoja, sähkövinttureita ym. laitteita käytettiin seuraavaa muualla tarkastettua lihamäärää varten:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Nautoja kpl	1 961	2 088	2 005	1 539	1 416	1 469	1 262	1 180	1 397	2 042	1 701	1 835	19 895
Isoja vasikoita »	1 568	2 282	2 498	2 665	3 137	2 839	2 585	3 122	3 267	2 976	2 263	2 132	31 334
Pikkuvasikoita »	792	707	1 139	874	687	496	138	207	111	109	101	85	5 446
Lampaita »	582	697	646	499	574	372	694	1 252	953	1 834	1 215	648	9 966
Sikoja »	1 496	1 564	1 855	1 575	989	1 363	1 333	1 505	1 593	2 027	1 930	1 904	19 134
Hevosia »	24	26	26	55	49	76	37	70	74	154	91	73	755
Hirviä »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	20	—	42
Poroja »	—	—	—	—	—	—	—	—	8	31	20	—	59
Yhteensä, kpl	6 423	7 364	8 169	7 207	6 852	6 615	6 049	7 336	7 403	9 195	7 341	6 677	86 631
Muuta tavaraa, kg	11 172	14 674	13 599	15 195	12 666	14 212	11 428	8 644	15 850	18 481	14 198	16 598	166 717

Edellä mainittu lihamäärä oli kiloissa laskettuna eri kuukausina seuraava:

	kg		kg		kg
Tammikuu ...	505 419	Toukokuu	469 686	Syyskuu	547 000
Helmikuu	557 085	Kesäkuu	512 007	Lokakuu	713 901
Maaliskuu	580 224	Heinäkuu	456 187	Marraskuu	577 229
Huhtikuu	518 301	Elokuu	478 819	Joulukuu	551 126
Koko vuosi 6 466 984					

Lihantarkastamosta suoraan vietiin tukkumyyntihallia käyttämättä 105 naudan, 3 677 pikkuvasikan, 13 lampaan, 236 sian ja 6 hevosen ruhoa. Lisäksi vietiin tarkastamosta suoraan aikana 1. 1. — 31. 5. 21 636 kg paloittelua lihaa.

Lihanhinnoittelu. Hinnoitellun lihan korkein ja alin hinta eri hintaryhmissä kunakin kuukautena ilmenee eripainoksen taulukosta n:o III.

Teurastamon kautta yleiseen kulutukseen toimitetut lihamäärät ilmenevät eripainoksen taulukosta n:o IV.

Laboratorio. Vuoden kuluessa suoritettiin 367 (238 v. 1959) bakteriologista tutkimusta, 1 302 (1 198) keittokoetta ja pH-mittausta. Bakterioskopisia ja histologisia tutkimuksia tehtiin yhteensä 268 (281) ja sekalaisia tutkimuksia 35 (37). Lisäksi suoritettiin 165 (229) erikoistutkimusta.

Trikiinitutkimuksia suoritettiin 26 294 (32 260) sianruhosta ja 442 (1 142) palasta säilyväksi tehtyä sianlihaa.

Bakteriologisten tutkimusten tulokset:

Tutkimusten syyt	Lehmiä ja sonneja	Nuorta karjaa	Vasikoita	Pikkuvasikoita	Lampaita ja vuohia	Sikoja	Porsaita	Hevosia	Bakteeri-pitoisuus		
									Bakteeritomia	Vähän	Runsasti
Arthritis — Nivel tulehdus	2	—	1	6	—	3	—	—	3	5	4
Colica — Ähky	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4	—
Contusioner, fracturae — Ruhjevammat, luunmurtumat	3	2	1	1	—	4	—	2	5	8	—
Degen. hepatis — Maksarappeutuma	6	—	2	—	—	—	—	2	4	5	1
Enteritis — Suolitulehdus	2	1	9	5	—	11	3	1	13	17	2
Erysipelas suis — Sikaruusu	—	—	—	—	—	6	1	—	2	5	—
Hepatitis — Maksatulehdus	11	1	2	1	—	3	—	2	5	11	4
Lymphadenosis — Imusolmuketulehdus ..	1	—	1	1	—	—	—	1	1	3	—
Mastitis — Utaretulehdus	28	—	—	—	—	—	—	—	3	19	6
Melanososis — Tummumistauti	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Nephritis — Munuaistulehdus	5	—	1	5	—	4	—	1	9	5	2
Paresis puerp. — Poikimahalvaus	6	—	—	—	—	—	—	—	1	4	1
Peric. et gastr. traum. — Traum. sydänpus-sin- ja mahatulehdus	8	—	—	—	—	—	—	—	2	6	—
Peritonitis — Vatsakalvontulehdus	5	—	—	—	—	1	—	1	1	5	1
Pneumonia — Keuhkokuume	7	—	9	2	—	2	1	—	9	10	2
Salmonellosis — Salmonellatartunta	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2
Tumores — Kasvannaiset	8	—	—	—	1	—	—	—	5	4	—
Tympanitis — Puhallustauti	5	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—
Yleisen verenmyrkytyksen merkkejä	21	2	13	25	1	17	1	6	18	46	22
Aliae causae — Muut syyt	29	3	16	5	—	14	3	6	22	47	7
Yhteensä	147	9	56	53	2	65	9	26	103	209	55

Bakteriologisesti tutkittiin 0.3 % tarkastetuista ruhoista. Näistä oli 139 ruhoa teurastusosastoista ja 228 ruhoa lihan tarkastamosta. Bakteriologisesti tutkituista ruhoista hylättiin 55.0 %.

Keittokoe ja pH-mittaus suoritettiin 594:stä teurastusosastoissa ja 708 lihan tarkastamossa tarkastetusta eli yhteensä 1 302 ruhosta. Tämä oli 1.2 % kaikista tarkastetuista ruhoista. Vieraan hajun ja happamuuden suhteen tutkituista ruhoista hylättiin keittokokeen ja pH-mittauksen perusteella 23.4 %.

Ilman laboratoriotutkimuksia hylättiin 0.3 % tarkastetuista ruhoista.

Liharappeutumaa todettiin 36 naudassa.

Aivastustautia todettiin 14 siassa.

Salmonella typhimurium todettiin bakteriologisen tutkimuksen perusteella yhdessä vasikassa ja yhdessä pikkuvasikassa.

Pernaruttotutkimuksia suoritettiin 15, kaikki kielteisillä tuloksilla.

Tuberkuloosi todettiin 205 siassa. Tämä määrä oli 83.7 % suoritetuista 245 tuberkuloositutkimuksista.

Histologisia tutkimuksia suoritettiin 8.

Lisäksi suoritettiin erikoistutkimuksia salmonellojen toteamiseksi. Kahden vasikan osalta tulokset olivat kielteiset. Sikaruusua todettiin yhdessä siassa. Lisäksi suoritettiin 162 lehmien utaretutkimusta.

Trikiinitutkimukseen otettiin näytepalanen 26 294 kotimaiseen käyttöön jäävää sianruhosta. Jokaisesta palasta tehtiin 7 trikiinoskopista tutkimusta. Säilyväksi

tehdystä sianlihasta oli 442 näytepalasta, joista tehtiin kolme trikinoskopista tutkimusta kustakin. Tutkimuksissa ei todettu trikiinejä.

Vuoden aikana suoritettiin laboratorioissa, lihan tarkastamossa ja teurastusosastoissa 9 eläinlääkäriä hygienikkokurssiin, 3 eläinlääkäriä lihan tarkastuskurssiin sekä 3 eläinlääkäriä laillistamiskurssiin kuuluvan harjoittelun. Lihan tarkastamossa ja teurastusosastoissa harjoitteli 9 eläinlääketieteen kandidaattia ja laboratorioissa 9 laboratorioapulaiskursilaista. Yllämainituille harjoittelijoille luennottiin. Laboratorioissa harjoitteli lisäksi 24 trikiinitutkijakursilaista. Kuudelle lääketieteen kandidaattiryhmälle ja yhdelle maatalousylioppilasryhmälle annettiin täydennysopetusta elintarvikehygieniassa. Tutustumiskäynnin suoritti mm. diakonissakoulun oppilasryhmä.

Tarkastuseläinlääkärien toteamat taudit ja niistä aiheutuneet toimenpiteet ilmenevät eripainoksen taulukosta n:o V.

Sairausteurastamolla obdusoihin 15 eläintä, näistä 5 lehmää, 2 vasikkaa, 1 pikkuvasikka, 1 lammas, 5 sikaa ja 1 hevonen. Näiden kuolema ei ollut tarttuvien tautien aiheuttama.

Kalasatama. Kertomusvuoden aikana tuotiin Helsinkiin kalaa kaikkiaan 9 536 268 kg, josta suolattua kalaa oli 1 870 764 kg ja tuoretta silakkaa 3 987 543 kg. Yksityiskohtaiset tiedot koko kalan tuonnista lähetyspaikkakunnittain ilmenevät eripainoksen taulukosta n:o VI.

Tuoretta ja jäädytettyä kalaa tuotiin kaupunkiin sumpuilla 169 701 kg, moottoriveneillä 844 481 kg, laivoilla 339 914 kg, autoilla 5 832 757 kg sekä rautateitse 62 599 kg, yhteensä 7 249 452 kg; suolattua kalaa tuotiin laivoilla 1 613 900 kg, autoilla 235 506 kg sekä rautateitse 21 358 kg, yhteensä 1 870 764 kg; savustettua kalaa tuotiin autoilla 224 052 kg ja kuivattua kalaa laivoilla 192 000 kg.

Kalasataman jäähdyttämässä säilytettiin kertomusvuoden aikana kalaa 2 434 221 kg ja muuta tavaraa 43 760 kg, yhteensä 2 477 981 kg. Nämä luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua kilomäärää.

Seuraavat luvut valaisevat kalasataman toimintaa:

Kuukausi	Säilytetty tavaraa jäähdyttämässä kg ¹⁾	Jäähdytyskone käynyt t/m	Sähkövirtaa kulutettu			Polttoaineita		Vettä m ³	Voiteluöljyä kg	Ammoniakkia kg
			Valoa kWh	Voimaa kWh	Yhteensä kWh	Halkoja m ³	Koksia tn			
Tammikuu	207 251	13.44	68	99	167	—	—	75	—	—
Helmikuu	288 989	—	52	2	54	—	—	20	—	—
Maaliskuu	228 378	17.41	38	115	153	—	3.4	82	—	—
Huhtikuu	190 122	59.58	27	400	427	—	—	279	—	—
Toukokuu	237 845	135.50	28	1 067	1 095	—	—	554	1.5	—
Kesäkuu	138 057	179.12	30	1 604	1 634	—	—	1 650	1.0	—
Heinäkuu	124 750	210.24	24	1 982	2 006	—	—	4 071	1.0	—
Elokuu	161 508	267.07	38	2 364	2 402	—	—	4 388	2.0	—
Syyskuu	204 767	199.09	59	2 186	2 245	—	—	1 859	3.0	—
Lokakuu	267 561	138.59	26	757	783	—	—	485	5.0	—
Marraskuu	213 935	56.18	51	445	496	1	5.5	289	1.5	—
Joulukuu	214 818	67.32	77	518	595	—	—	200	—	—
Yhteensä	2 477 981	1 343.54	518	11 539	12 057	1	8.9	13 952	15.0	—

¹⁾ Luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua kilomäärää.

Käyttöösasto. Käyttövuoden aikana otettiin teurastamon jäähdytysluoneissa käyttöön uuteen suorahöyrystykseen perustuvat jäähdytyslaitteet. Näiden jäähdytyskoneet ovat sijoitettuna syväjäädättämön konehalliin. Vanhoista turbojäädätyskoneista on käyttövuoden aikana käytetty kahta konetta vuorotellen jään valmistukseen ja oli niiden yhteinen käyttöaika vuoden aikana 1 548 tuntia ja jään valmistus 900 200 kg.

Teurastamon jäähdytysluoneiden jäähdytystä varten syväjäädättämön konehallissa sijaitsevat neljä ammoniakkipressoria olivat vuoden aikana käyneet yhteensä 8 110 tuntia ja oli niiden sähkövirran kulutus 458 400 kWh.

Höyryn osto ja sen kulutuksen jakautuminen. Sähkölaitokselta ostettiin höyryä yhteensä 11 865.3 tn 11 678 265 mk:n hintaan, joten höyryn keskihinta oli 984: 24 mk/t. Eri osastot kuluttivat höyryä seuraavasti: teurastamo 9 986.8 tn, syväjäädättämö 1 291.1 tn sekä maidontarkastamo 587.4 tn.

Vedenkulutus oli kaikkiaan 181 126 m³ ja jakautui se seuraavasti: lämminvesi 21 696 m³, vanhat jäähdytyskoneet 1 063 m³, hallintorakennus 2 938 m³, jäätehdas 2 757 m³, teurastamo 97 076 m³, syväjäädättämö 45 804 m³ sekä maidontarkastamo 9 792 m³.

Sähkönkulutus. Laitoksen tarvitsema sähkövirta saatiin kaupungin sähkölaitokselta 5 250 voltin suurjännitteisenä teurastamon omalle muuntoasemalle, jossa jännite alennettiin 500, 380/220 ja 220/127 voltin jännitteeksi. 500 voltin jännitteistä virtaa käytettiin vanhoissa jäähdytyskoneiden moottoreissa ja 220/127 voltin jännitteistä muissa moottoreissa ja valaistuksessa. Syväjäädättämön käyttöjännite oli 380/220 voltia.

Sähkövirtaa ostettiin kertomusvuoden aikana 1 939 820 kWh 12 258 653 mk:n hinnasta, jonka mukaan keskim. kWh:n hinta oli 6: 32. Sähkövirran kulutus jakautui seuraavasti: teurastamon voimavirta 720 191 kWh, valaistusvirta 132 506 kWh, yhteensä 852 697 kWh. Syväjäädättämön voimavirta 944 000 kWh, valaistusvirta 99 614 kWh, yhteensä 1 043 614 kWh. Muunto- ja jakeluhäviöt olivat teurastamossa 21 000 kWh ja syväjäädättämössä 22 809 kWh. Syväjäädättämön 22 pakkasvaraston jäädystystä varten oli konehallissa 7 ammoniakkipressoria ja niiden käyntiajat olivat vuoden aikana yhteensä 20 595 tuntia. Neljää jäädystystunnelia varten oli konehallissa 4 ammoniakkipressoria ja niiden käyntiajat olivat vuoden aikana yhteensä 3 851 tuntia. Sähkövirtaa kuluttivat syväjäädättämön ammoniakkipressorit yhteensä 911 200 kWh.

Tulot ja menot

<i>Varsinaiset tulot:</i>	Talousarvion määräraha mk	Tulot mk	Ylitulot (+) Vajaus (—)
I. Hallinto ja yhteiset kustannukset ..	511 650	2 974 861	+ 2 463 211
II. Teurastamo	105 206 000	102 621 175	— 2 584 825
III. Kalasatama	2 624 000	2 541 973	— 82 027
IV. Vihannestukkukeskus.....	7 000 000	13 518 201	+ 6 518 201
V. Syväjäädättämö	70 000 000	68 606 890	— 1 393 110
Yhteensä	185 341 650	190 263 100	+ 4 921 450

34. Teurastamo

<i>Varsinaiset menot:</i>	Talousarvion määräraha mk	Käytetty tilien mukaan mk	Säästö (+) Ylitys (—) mk
I. Hallinto ja yhteiset kustannukset ..	40 463 813	32 694 038	+ 7 769 775
II. Teurastamo	114 242 266	125 984 453	— 11 742 187
III. Kalasatama	4 230 113	2 925 016	+ 1 305 097
IV. Vihannestukkukeskus.....	3 125 973	11 651 068	— 8 525 095
V. Syväjäädäyttämö	64 046 373	64 462 295	— 415 922
Yhteensä	226 108 538	237 716 870	— 11 608 332